Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 20 września 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Pomoc państwa – Artykuł 108 ust. 3 TFUE – Rozporządzenie (WE) nr 794/2004 – Zgłoszone systemy pomocy – Artykuł 4 – Zmiana pomocy istniejącej – Znaczny wzrost wpływów z podatków przeznaczonych na finansowanie systemów pomocy w stosunku do prognoz zgłoszonych Komisji Europejskiej – Próg 20% pierwotnego budżetu

W sprawie C-510/16

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Conseil d'État (radę stanu, Francja) postanowieniem z dnia 21 września 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 września 2016 r., w postępowaniu:

Carrefour Hypermarchés SAS,

Fnac Paris,

Fnac Direct,

Relais Fnac,

Codirep,

Fnac Périphérie

przeciwko

Ministre des Finances et des Comptes publics,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz (sprawozdawca), prezes izby, C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 21 września 2017 r.,

* Język postępowania: francuski.

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu Carrefour Hypermarchés SAS, Fnac Paris, Fnac Direct, Relais Fnac, Codirep i Fnac Périphérie przez C. Rameix-Seguin i É. Meiera, adwokatów,

– w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa i J. Bousin, działających w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu greckiego przez S. Charitaki i S. Papaioannou, działające w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Fiorentina, avvocato dello Stato,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez B. Stromskiego i K. Blanck-Putz, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 listopada 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 108 ust. 3 TFUE i art. 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] (Dz.U. 2004, L 140, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Carrefour Hypermarchés SAS, Fnac Paris, Fnac Direct, Relais Fnac, Codirep i Fnac Périphérie a ministre des Finances et des Comptes publics (ministrem finansów i rachunków publicznych, Francja) w przedmiocie zwrotu podatku od sprzedaży i wynajmu wideogramów zapłaconego przez te spółki.

Ramy prawne

Rozporządzenie (WE) nr 659/1999

3 Artykuł 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] (Dz.U. L 83, s. 1) stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

a) »pomoc« oznacza każdy środek spełniający wszystkie kryteria ustanowione w art. [107 ust. 1 TFUE];

b) »istniejąca pomoc« oznacza:
   (i) […] każdą pomoc, jaka istniała przed wejściem w życie traktatu [FUE] w odpowiednich państwach członkowskich, to znaczy programy pomocowe [systemy pomocy] i pomoc indywidualną, jakie zostały wprowadzone w życie przed i nadal stosowane po wejściu w życie traktatu;
   (ii) pomoc dozwoloną, czyli takie programy pomocowe [systemy pomocy] i pomoc indywidualną, które zostały dozwolone przez Komisję lub przez Radę;

[…]

c) »nowa pomoc« oznacza każdą pomoc, czyli programy pomocowe [systemy pomocy] i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy;

[…]”.

Rozporządzenie nr 794/2004

4 Zgodnie z motywem 4 rozporządzenia nr 794/2004:

„W celu zapewnienia pewności prawnej właściwe jest wskazanie, że niewielkie wzrosty do 20% pierwotnego budżetu programu pomocowego [systemu pomocy], w szczególności będące skutkiem inflacji, nie muszą być notyfikowane Komisji ze względu na mało prawdopodobny wpływ na pierwotną ocenę przez Komisję zgodności programu [systemu], o ile pozostałe warunki programu pomocowego [systemu pomocy] pozostaną niezmienione”.

5 Artykuł 4 tego rozporządzenia, zatytułowany „Uproszczona procedura notyfikacyjna w odniesieniu do niektórych zmian pomocy istniejącej”, stanowi:

„1. Dla celów art. 1 lit. c) rozporządzenia [nr 659/1999] zmiana pomocy istniejącej oznacza jakąkolwiek zmianę inną niż modyfikacje o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze, która nie może wpłynąć na ocenę zgodności danego środka pomocowego ze wspólnym rynkiem. Jednak wzrost pierwotnego budżetu istniejącego programu pomocowego [systemu pomocy] do 20% nie jest uznawany za zmianę pomocy istniejącej.

2. Następujące zmiany pomocy istniejącej podlegają notyfikacji na uproszczonych formularzach, określonych w załączniku II:

a) zwiększenie budżetu zatwierdzonego programu pomocowego [systemu pomocy] o ponad 20%;

[…]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

6 W decyzji C(2006) 832 wersja ostateczna z dnia 22 marca 2006 r. (pomoc NN 84/2004 i N 95/2004 – Francja, Systemy pomocy na rzecz kina i przemysłu audiowizualnego) (zwanej dalej „decyzją z 2006 r.”) Komisja uznała kilka systemów pomocy na rzecz przemysłu kinowego i sektora audiowizualnego ustanowionych przez Republikę Francuską za zgodne z rynkiem wewnętrznym. Systemy te są finansowane przez Centre national du cinéma et de l’image animée (krajowe centrum kinematografii, zwane dalej „CNC”), zaś budżet tego organu jest zasilany zasadniczo dzięki wpływom z trzech podatków, mianowicie z podatku od biletów do kina, podatku od usług telewizyjnych oraz podatku od sprzedaży i wynajmu wideogramów przeznaczonych na użytek prywatny (zwanych dalej łącznie „trzema podatkami”).

7 Decyzją C(2007) 3230 wersja ostateczna z dnia 10 lipca 2007 r. (Pomoc państwa N 192/2007 – Francja, zmiana NN 84/2004 – Wsparcie na rzecz sektora kinowego i produkcji audiowizualnej we Francji – Zmiana mechanizmu wkładu sektora telewizyjnego służącego wsparciu dla kina i przemysłu audiowizualnego) (zwaną dalej „decyzją z 2007 r.”) Komisja zatwierdziła zmianę sposobu finansowania tych systemów pomocy wynikającą z wprowadzenia reformy podatku od usług telewizyjnych.

8 Skarżące w postępowaniu głównym zażądały zwrotu podatku od sprzedaży i wynajmu wideogramów przeznaczonych na użytek prywatny zapłaconego w latach 2008 i 2009 przez Carrefour Hypermarchés oraz w latach 2009–2011 przez pozostałe spółki. Podnoszą one, że podatek ten został pobrany z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE w zakresie, w jakim Republika Francuska nie poinformowała Komisji o wzroście ogólnych wpływów z trzech podatków w latach 2007–2011 (zwanych dalej „odnośnym okresem"). Zdaniem skarżących w postępowaniu głównym, które opierają się na sporządzonym w sierpniu 2012 r. sprawozdaniu Cour des comptes (trybunału obrachunkowego, Francja) dotyczącym zarządzania i finansowania CNC (zwanym dalej „sprawozdaniem trybunału obrachunkowego"), ów wzrost spowodował istotną zmianę sposobu finansowania systemów pomocy przekraczającą próg 20% określony w art. 4 rozporządzenia nr 794/2004.

9 W tym kontekście sąd odsyłający wskazuje, że o ile decyzja z 2007 r. zawierała prognozy, zgodnie z którymi reforma podatku od usług telewizyjnych, będąca główną przyczyną zwiększenia zasobów CNC w odnośnym okresie, mogła w najlepszym wypadku prowadzić do wzrostu wpływów z tego podatku w wysokości 16,5 mln EUR rocznie, o tyle wzrost ten wyniósł w rzeczywistości w tym okresie, zgodnie ze sprawozdaniem trybunału obrachunkowego, średnio 67 mln EUR. Komisja oparła zatem swą decyzję z 2007 r. na prognozach, które okazały się później niedokładne.

10 W tych okolicznościach Conseil d'État (rada stanu, Francja) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy w przypadku systemu pomocy finansowanego ze środków przeznaczonych na ten cel, gdy państwo członkowskie dokonało prawidłowego zgłoszenia zmian prawnych mających istotne znaczenie dla tego systemu przed ich wdrożeniem, w szczególności zmian dotyczących sposobu jego finansowania, znaczny wzrost wpływów podatkowych przeznaczonych na finansowanie tego systemu w stosunku do prognoz dostarczonych Komisji Europejskiej stanowi istotną zmianę w rozumieniu art. 108 ust. 3 TFUE, która uzasadniałaby dokonanie nowego zgłoszenia?

2) Jak w takim przypadku należy stosować art. 4 rozporządzenia nr 794/2004, zgodnie z którym zwiększenie o ponad 20% pierwotnego budżetu istniejącego systemu pomocy stanowi zmianę tego systemu pomocy, a w szczególności:
   a) jak to się ma do obowiązku dokonania wcześniejszego zgłoszenia systemu pomocy, przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE;
   b) jeżeli przekroczenie progu 20% pierwotnego budżetu istniejącego systemu pomocy, przewidzianego w art. 4 rozporządzenia nr 794/2004, uzasadnia nowe zgłoszenie, czy oceny tego progu należy dokonywać na podstawie kwoty dochodów przeznaczonych na system pomocy, czy też na podstawie środków rzeczywiście przyznanych beneficjentom, z wyłączeniem kwot zatrzymanych [umieszczonych w rezerwie] lub pobranych na rzecz państwa;
   c) zakładając, że przestrzeganie tego progu 20% należy oceniać na podstawie środków przeznaczonych na system pomocy, czy takiej oceny należy dokonywać w drodze porównania ogólnego pułapu wydatków znajdującego się w decyzji zatwierdzającej z budżetem ogólnym przeznaczonym później na całość pomocy przez podmiot przyznający środki finansowe, czy w drodze porównania pułapów zgłoszonych z tytułu każdej kategorii pomocy wskazanej w tej decyzji z odpowiednią linią budżetową tego podmiotu?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

11 Rząd włoski podnosi, że pytania prejudycjalne są hipotetyczne, a przez to niedopuszczalne.

12 Poprzez zadane pytania sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy trzy podatki zostały pobrane w odnośnym okresie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE. Pytania te wpisują się w ramy sporu dotyczącego żądań zwrotu jednego z tych podatków, mianowicie podatku od sprzedaży i wynajmu wideogramów przeznaczonych na użytek prywatny. Ów sąd opiera się ponadto na założeniu, że podatek ten stanowi faktycznie integralny składnik środka pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. W tych okolicznościach pytania te mają bezpośredni związek z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, w związku z czym nie są czysto hipotetyczne. W konsekwencji przedstawione pytania prejudycjalne są dopuszczalne.

Co do istoty

13 Poprzez zadane pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy znaczny wzrost wpływów z podatków mających na celu finansowanie kilku zatwierdzonych systemów pomocy w stosunku do prognoz zgłoszonych Komisji, taki jak wzrost rozpatrywany w postępowaniu głównym, stanowi zmianę istniejącej pomocy w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 i art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 794/2004 w związku z art. 108 ust. 3 TFUE. W tym względzie sąd krajowy pyta Trybunał w szczególności o sposób, w jaki należy ocenić próg 20%, o którym mowa w art. 4 ust. 1 zdanie drugie tego ostatniego rozporządzenia, oraz o kwestię, czy próg ten należy analizować na podstawie dochodów przeznaczonych na systemy pomocy rozpatrywane w postępowaniu głównym, czy też na podstawie faktycznie przyznanej pomocy.

14 Na wstępie należy przypomnieć, że Trybunał wielokrotnie orzekał, iż opłaty nie wchodzą w zakres stosowania postanowień traktatu dotyczących pomocy państwa, chyba że stanowią one sposób finansowania pomocy, tak że są integralną częścią tej pomocy. Gdy sposób finansowania pomocy ze środków pozyskanych z opłaty stanowi integralną część pomocy, konsekwencje niedochowania ze strony władz krajowych zakazu wprowadzania w życie środków, o którym mowa w art. 108 ust. 3 zdanie ostatnie TFUE, obejmują również ten aspekt pomocy, tak że władze krajowe są zobowiązane co do zasady do zwrotu opłat pobranych z naruszeniem prawa Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 stycznia 2005 r., Streekgewest, C-174/02, EU:C:2005:10, pkt 16, 24, 25; z dnia 27 października 2005 r., Distribution Casino France i in., od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 i od C-321/04 do C-325/04, EU:C:2005:657, pkt 35; z dnia 7 września 2006 r., Laboratoires Boiron, C-526/04, EU:C:2006:528, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 10 listopada 2016 r., DTS Distribuidora de Televisión Digital/Komisja, C-449/14 P, EU:C:2016:848, pkt 65 i przytoczone tam orzecznictwo).

15 W zakresie, w jakim sąd odsyłający odwołuje się w treści swoich pytań skierowanych do Trybunału do przypadku „systemu pomocy finansowanego ze środków przeznaczonych na ten cel", owe pytania prejudycjalne należy rozumieć w ten sposób, iż opierają się one na założeniu, że trzy podatki stanowiły w odnośnym okresie integralną część omawianych systemów pomocy.

16 Prawdą jest, że w ramach pytania drugiego sąd odsyłający dokonuje rozróżnienia między dochodami CNC przeznaczonymi na systemy pomocy rozpatrywane w postępowaniu głównym i środkami rzeczywiście przyznanymi beneficjentom tych systemów, odnosząc się do kwot umieszczonych w rezerwie i do kwot pobranych na rzecz ogólnego budżetu państwa. Jednakże o ile elementy te mogą również okazać się istotne przy badaniu, czy trzy podatki stanowiły w odnośnym okresie integralną część rzeczonych systemów, o tyle sąd odsyłający wspomina o nich jedynie w celu zwrócenia się do Trybunału z pytaniem co do ich znaczenia w ramach badania dotyczącego przestrzegania progu 20%, o którym mowa w art. 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 794/2004.

17 W tym względzie należy przypomnieć, że w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy między Trybunałem i sądami krajowymi wyłącznie do sądu krajowego, który rozstrzyga spór i musi przyjąć odpowiedzialność za mające zapaść orzeczenie sądowe, należy ocena – w świetle szczególnych okoliczności sprawy – zarówno konieczności uzyskania orzeczenia w trybie prejudycjalnym dla wydania wyroku, jak i znaczenia dla sprawy przedstawionych Trybunałowi pytań (wyroki: z dnia 23 stycznia

2018 r., F. Hoffmann-La Roche i in., C-179/16, EU:C:2018:25, pkt 44; z dnia 29 maja 2018 r., Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen i in., C-426/16, EU:C:2018:335, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo). Trybunał może natomiast przekazać sądowi odsyłającemu wskazówki dotyczące wykładni prawa Unii, które mogą być dla niego pomocne przy sprawdzeniu zasadności założenia, na którym opierają się pytania prejudycjalne (zob. podobnie wyrok z dnia 26 maja 2016 r., Bookit, C-607/14, EU:C:2016:355, pkt 22–28).

18 Rząd francuski podniósł przed Trybunałem, że w odnośnym okresie trzy podatki nie stanowiły integralnej części systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym w szczególności z tego względu, że nie istnieje korelacja finansowa między wpływami z tych podatków a kwotą przyznanej pomocy i że w odróżnieniu od tych wpływów owa kwota nie wzrosła. Przyznając, że prawo krajowe przewiduje wiążący przepis prawny, który przeznacza owe wpływy na zasilenie budżetu CNC, a ich celem jest finansowanie tych systemów, rząd francuski podniósł w szczególności, że nadwyżka wynikająca z różnicy między wpływami z trzech podatków a faktycznie przyznaną pomocą została wykorzystana do zasilenia funduszu rezerwowego, została użyta przez CNC w celach innych niż finansowanie wspomnianych systemów i skutkowała, na podstawie głosowania parlamentu francuskiego, pobraniem kwot na rzecz ogólnego budżetu państwa. Argumentacja ta została zakwestionowana przez skarżące w postępowaniu głównym i przez Komisję.

19 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, aby podatek można było uznać za integralny składnik pomocy, niezbędne jest istnienie, w świetle znajdujących zastosowanie uregulowań krajowych, koniecznego związku między przeznaczeniem podatku a pomocą w tym znaczeniu, że wpływy z podatku są obowiązkowo przeznaczane na finansowanie pomocy i oddziałują bezpośrednio na jej wysokość, a w konsekwencji na ocenę zgodności tej pomocy z rynkiem wewnętrznym (wyroki: z dnia 22 grudnia 2008 r., Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, pkt 99 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 10 listopada 2016 r., DTS Distribuidora de Televisión Digital/Komisja, C-449/14 P, EU:C:2016:848, pkt 68).

20 Trybunał orzekł już zresztą, że w przypadku gdy organ odpowiedzialny za przyznanie pomocy finansowanej dzięki podatkowi dysponuje uprawnieniami dyskrecjonalnymi w zakresie przeznaczenia wpływów z tego podatku na środki inne niż środki mające wszystkie cechy charakterystyczne dla pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, taka okoliczność może wykluczyć istnienie koniecznego związku między przeznaczeniem podatku a pomocą. W razie istnienia takich uprawnień dyskrecjonalnych dochody z podatku nie mogą bowiem mieć bezpośredniego wpływu na zakres korzyści przyznanej beneficjentom tej pomocy. Natomiast taki konieczny związek może istnieć w sytuacji, gdy wpływy z podatku są przeznaczone w całości i wyłącznie na przyznanie pomocy, nawet pomocy różnego rodzaju (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 stycznia 2005 r., Pape, C-175/02, EU:C:2005:11, pkt 16; z dnia 27 października 2005 r., Distribution Casino France i in., od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 i od C-321/04 do C-325/04, EU:C:2005:657, pkt 55; z dnia 22 grudnia 2008 r., Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, pkt 102, 104).

21 Jak wynika ponadto z orzecznictwa Trybunału, takiego koniecznego związku w zakresie przeznaczenia może brakować, gdy kwota przyznanej pomocy jest ustalana wyłącznie na podstawie obiektywnych kryteriów, bez związku z wpływami podatkowymi przeznaczonymi na odnośny cel, i jest ograniczona bezwzględnym pułapem określonym przepisami prawnymi (zob. podobnie wyrok z dnia 27 października 2005 r., Distribution Casino France i in., od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 i od C-321/04 do C-325/04, EU:C:2005:657, pkt 52).

22 Tak więc Trybunał uznał w szczególności, że koniecznego związku między przeznaczeniem podatku a pomocą brakuje w przypadku, gdy kwota udzielonej pomocy jest ustalana na podstawie kryteriów niezwiązanych z wpływami podatkowymi przeznaczonymi na odnośny cel i gdy uregulowania krajowe przewidują, że ewentualna nadwyżka tych wpływów w stosunku do tej pomocy powinna zostać przekierowana stosownie do okoliczności do funduszu rezerwowego lub do skarbu państwa, przy czym

wpływy te są ponadto ograniczone bezwzględnym pułapem, tak iż każda nadwyżka zostaje również przekierowana do ogólnego budżetu państwa (zob. podobnie wyrok z dnia 10 listopada 2016 r., DTS Distribuidora de Televisión Digital/Komisja, C-449/14 P, EU:C:2016:848, pkt 70–72).

23 W niniejszym przypadku do sądu odsyłającego należy sprawdzenie zasadności przyjętego przez ten sąd założenia, zgodnie z którym trzy podatki stanowiły w odnośnym okresie integralną część systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym, z uwzględnieniem elementów przedstawionych w pkt 16–22 niniejszego wyroku. W tym względzie ów sąd będzie musiał w szczególności zbadać, czy umieszczenie w rezerwie części dochodów CNC spowodowało przeznaczenie odnośnej kwoty na środek inny niż środki mające wszystkie cechy charakterystyczne dla pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE oraz ocenić wpływ, jaki mogłoby mieć przekierowanie części tych dochodów do ogólnego budżetu państwa dokonane w odnośnym okresie na istnienie koniecznego związku między przeznaczeniem tych podatków a owymi systemami.

24 Uściśliwszy powyższe, należy zbadać pytania prejudycjalne, wychodząc z założenia, że trzy podatki stanowiły w odnośnym okresie integralną część systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym (zob. analogicznie wyroki: z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 26–28; z dnia 17 kwietnia 2018 r., B i Vomero, C-316/16 i C-424/16, EU:C:2018:256, pkt 42).

25 Należy przypomnieć w tym względzie, że w ramach ustanowionego w art. 107 i 108 TFUE systemu kontroli pomocy państwa tryb postępowania różni się w zależności od tego, czy chodzi o pomoc istniejącą, czy nową. O ile bowiem pomoc istniejąca może być – zgodnie z art. 108 ust. 1 TFUE – systematycznie realizowana tak długo, jak Komisja nie stwierdzi jej niezgodności z rynkiem wewnętrznym, o tyle art. 108 ust. 3 TFUE przewiduje, że plany ustanowienia nowej pomocy lub zmiany pomocy istniejącej należy zgłaszać Komisji w odpowiednim czasie i nie można ich wprowadzać w życie, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej (wyroki: z dnia 18 lipca 2013 r., P, C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 27 czerwca 2017 r., Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, pkt 86).

26 Zgodnie z art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 „nowa pomoc" oznacza „każdą pomoc, czyli programy pomocowe [systemy pomocy] i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy". Artykuł 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 794/2004 stanowi w tym względzie, że „[d]la celów art. 1 lit. c) rozporządzenia [nr 659/1999] zmiana pomocy istniejącej oznacza jakąkolwiek zmianę inną niż modyfikacje o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze, która nie może wpłynąć na ocenę zgodności danego środka pomocowego z […] rynkiem [wewnętrznym]". Artykuł 4 ust. 1 zdanie drugie tego rozporządzenia przewiduje, że „[j]ednak wzrost pierwotnego budżetu istniejącego programu pomocowego [systemu pomocy] do 20% nie jest uznawany za zmianę pomocy istniejącej".

27 W celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi trzeba zatem ustalić, co należy rozumieć przez wyrażenie „pierwotny budżet istniejącego programu pomocowego [systemu pomocy]" w rozumieniu tego przepisu, oraz sprawdzić, czy w niniejszym przypadku wzrost ogólnych wpływów z trzech podatków trzeba uznać za zwiększenie pierwotnego budżetu systemów pomocy, którą należy zgłosić Komisji.

28 W tym względzie, aby wyjaśnić pojęcie „budżetu programu pomocowego [systemu pomocy]" w rozumieniu art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004, należy odnieść się – wobec braku definicji przewidzianej we właściwych przepisach – do zwykłego znaczenia tego pojęcia w języku potocznym, przy jednoczesnym uwzględnieniu kontekstu, w którym jest ono używane, a także celów uregulowania, którego jest ono częścią (zob. analogicznie wyrok z dnia 12 czerwca 2018 r., Louboutin i Christian Louboutin, C-163/16, EU:C:2018:423, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).

29 Zgodnie ze zwykłym znaczeniem pojęcie „budżetu” odnosi się do kwot, którymi dysponuje podmiot celem dokonywania wydatków.

30 Co się tyczy kontekstu, w jakim pojęcie to jest używane, i celu zamierzonego przez art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004, należy zaznaczyć, że przepis ten wdraża system kontroli prewencyjnej przewidziany przez art. 108 ust. 3 TFUE w zakresie projektów mających na celu zmianę istniejącej pomocy, w ramach którego to systemu Komisja ma obowiązek zbadania zgodności planowanej pomocy z rynkiem wewnętrznym (zob. podobnie wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 37, 38). Owa kontrola prewencyjna zmierza do tego, aby wprowadzać w życie jedynie pomoc zgodną z rynkiem wewnętrznym (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 listopada 2013 r., Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, pkt 25, 26; z dnia 19 lipca 2016 r., Kotnik i in., C-526/14, EU:C:2016:570, pkt 36).

31 Trybunał orzekł już w tym względzie, że aby móc zbadać, czy system pomocy planowany przez państwo członkowskie może zostać uznany za zgodny z rynkiem wewnętrznym, Komisja musi mieć możliwość dokonania oceny wpływu tego systemu na konkurencję, w szczególności na podstawie budżetu przeznaczonego przez państwo członkowskie na rzeczony system, w związku z czym obowiązek wskazania w zgłoszeniu do Komisji szacunkowych ogólnych kwot planowanej pomocy jest nierozerwalnie związany z systemem uprzedniej kontroli środków pomocy państwa (zob. podobnie postanowienie z dnia 22 marca 2012 r., Włochy/Komisja, C-200/11 P, niepublikowane, EU:C:2012:165, pkt 47–49).

32 Ponadto należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w przypadku systemu pomocy Komisja może ograniczyć się do zbadania ogólnych cech rozpatrywanego systemu, bez obowiązku badania każdego szczególnego przypadku jego zastosowania (wyroki: z dnia 9 czerwca 2011 r., Comitato „Venezia vuole vivere” i in./Komisja, C-71/09 P, C-73/09 P i C-76/09 P, EU:C:2011:368, pkt 130; z dnia 15 listopada 2011 r., Komisja i Hiszpania/Government of Gibraltar i Zjednoczone Królestwo, C-106/09 P i C-107/09 P, EU:C:2011:732, pkt 122).

33 Tak więc nawet w przypadku systemu pomocy wprowadzonego w życie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE kontrola Komisji może ograniczać się do ogólnych cech tego systemu i nie powinna obejmować pomocy, która została faktycznie wypłacona (zob. podobnie wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r., Grecja/Komisja, C-278/00, EU:C:2004:239, pkt 21, 24).

34 W tych okolicznościach pojęcia „budżetu programu pomocowego [systemu pomocy]” w rozumieniu art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004 nie można postrzegać jako ograniczonego do kwoty faktycznie przyznanej pomocy, zważywszy, że kwota ta jest znana dopiero po wprowadzeniu w życie danego systemu pomocy. Z uwagi na prewencyjny charakter kontroli ustanowionej w art. 108 ust. 3 TFUE pojęcie to należy – wprost przeciwnie – rozumieć jako dotyczące środków budżetowych (zob. podobnie wyrok z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C., C-138/09, EU:C:2010:291, pkt 40, 41), to znaczy kwot, którymi dysponuje organ odpowiedzialny za przyznawanie danych środków pomocy w celu tego przyznania, w wysokości, w jakiej środki te zostały zgłoszone Komisji przez dane państwo członkowskie i zatwierdzone przez Komisję.

35 W przypadku systemu pomocy finansowanego z podatków przeznaczonych na ten cel wpływy z tych podatków zostają przekazane organowi odpowiedzialnemu za wdrożenie danego systemu i stanowią tym samym „budżet” tego systemu w rozumieniu art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 794/2004.

36 Zważywszy, że systemy pomocy rozpatrywane w postępowaniu głównym, które zostały zatwierdzone w decyzjach z 2006 r. i z 2007 r., są objęte pojęciem „istniejącej pomocy” w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999, należy zbadać, czy Komisja zatwierdziła w tych decyzjach wzrost ogólnych wpływów z trzech podatków odnotowany w odnośnym okresie.

37 W tym względzie należy przypomnieć, że decyzje Komisji zatwierdzające system pomocy – będące odstępstwem od ogólnej zasady niezgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym określonej w art. 107 ust. 1 TFUE – muszą być przedmiotem ścisłej wykładni (zob. podobnie wyroki: z dnia 29 kwietnia 2004 r., Niemcy/Komisja, C-277/00, EU:C:2004:238, pkt 20, 24; z dnia 14 października 2010 r., Nuova Agricast i Cofra/Komisja, C-67/09 P, EU:C:2010:607, pkt 74).

38 Ponadto, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, przy dokonywaniu wykładni takich decyzji Komisji należy nie tylko zbadać samo ich brzmienie, lecz również wziąć pod uwagę zgłoszenie dokonane przez dane państwo członkowskie (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 maja 2010 r., Todaro Nunziatina & C., C-138/09, EU:C:2010:291, pkt 31; z dnia 16 grudnia 2010 r., Kahla Thüringen Porzellan/Komisja, C-537/08 P, EU:C:2010:769, pkt 44; postanowienie z dnia 22 marca 2012 r., Włochy/Komisja, C-200/11 P, niepublikowane, EU:C:2012:165, pkt 27). Tak więc Trybunał orzekł już, że zakres decyzji zatwierdzającej system pomocy jest zasadniczo ograniczony przez budżet wskazany przez państwo członkowskie w jego piśmie w sprawie zgłoszenia, nawet jeśli ów budżet nie został określony w samym tekście tej decyzji (zob. podobnie postanowienie z dnia 22 marca 2012 r., Włochy/Komisja, C-200/11 P, niepublikowane, EU:C:2012:165, pkt 26, 27).

39 W niniejszej sprawie decyzje z 2006 r. i z 2007 r. powtarzają wyraźnie prognozy dotyczące wpływów z trzech podatków, które zostały zgłoszone Komisji przez władze francuskie w ramach budżetu rozpatrywanych systemów pomocy. Co się tyczy konkretnie decyzji z 2007 r., przedstawia ona wyraźnie szacunki tych władz dotyczące wpływu reformy podatku od usług telewizyjnych, która jest główną przyczyną wzrostu ogólnych wpływów z trzech podatków w odnośnym okresie. W pkt 9 tej decyzji wskazano bowiem, że zgodnie z tymi szacunkami owa reforma mogłaby „wygenerować w […] okresie [2009–2011] zwiększenie rachunku wsparcia o 2–3% (między 11 a 16,5 mln EUR) rocznie". Podobnie w pkt 20 wspomnianej decyzji szacunki te zostały ponownie przywołane przez Komisję, gdy przeprowadziła ona ocenę wpływu wspomnianej reformy na zgodność systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym z rynkiem wewnętrznym.

40 W tych okolicznościach z decyzji z 2006 r. i z 2007 r. wynika, że wpływy z trzech podatków stanowią element, na podstawie którego Komisja zatwierdziła rozpatrywane systemy pomocy, i że instytucja ta nie zatwierdziła wzrostu tych wpływów ponad prognozy zgłoszone Komisji. W związku z tym, mając na względzie orzecznictwo przytoczone w pkt 31, 37 i 38 niniejszego wyroku, należy uznać, że zakres dokonanych w tych decyzjach zatwierdzeń w sprawie wdrożenia tych systemów ogranicza się w przypadku wpływów z trzech podatków do wzrostu, który został zgłoszony Komisji.

41 Tymczasem zgodnie z informacjami przekazanymi przez sąd odsyłający faktyczny wzrost ogólnych wpływów z trzech podatków w odnośnym okresie znacznie przekroczył prognozy przekazane Komisji, mianowicie 16,5 mln EUR rocznie, jako że zgodnie ze sprawozdaniem trybunału obrachunkowego przytoczonym przez sąd odsyłający ów wzrost wyniósł w tym okresie średnio 67 mln EUR. W zakresie, w jakim takie zwiększenie budżetu w porównaniu z budżetem zatwierdzonym przez Komisję może mieć wpływ na ocenę zgodności systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym z rynkiem wewnętrznym, stanowi ono zmianę inną niż modyfikacja o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze w rozumieniu art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 794/2004. W konsekwencji takie zwiększenie stanowi zmianę pomocy istniejącej w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999, chyba że nie przekroczy on progu 20% przewidzianego w art. 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 794/2004.

42 W zakresie, w jakim sąd odsyłający zastanawia się w tym względzie nad znaczeniem okoliczności, że wzrost ten nie jest spowodowany zmianą prawną systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym, należy przypomnieć, że art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 794/2004 definiuje pojęcie „zmiany pomocy istniejącej" w sposób szeroki jako obejmujące „jakąkolwiek zmianę inną niż modyfikacje o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze, która nie może wpłynąć na ocenę

zgodności danego środka pomocowego z[…] rynkiem [wewnętrznym]". Jak wynika z wyrażenia „jakakolwiek zmiana", definicja ta nie może się ograniczać jedynie do zmian prawnych systemów pomocy.

43 Ponadto przepis ten należy interpretować w świetle zamierzonego przez niego celu systemu kontroli prewencyjnej, który polega – jak przypomniano w pkt 30 niniejszego wyroku – na zapewnieniu, aby wprowadzać w życie jedynie pomoc zgodną z rynkiem wewnętrznym. Tymczasem zwiększenie budżetu systemu pomocy może mieć wpływ na ocenę jego zgodności z rynkiem wewnętrznym, niezależnie od kwestii, czy zmiana ta jest, czy nie jest wynikiem zmiany prawnej danego systemu pomocy.

44 Konieczność przestrzegania zasady pewności prawa również nie stoi na przeszkodzie temu, aby zwiększenie budżetu systemu pomocy w porównaniu z budżetem zatwierdzonym przez Komisję zostało uznane – w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym – za zmianę istniejącej pomocy w rozumieniu art. 108 ust. 3 TFUE.

45 Z motywu 4 rozporządzenia nr 794/2004 wynika bowiem, że to właśnie z uwagi na względy dotyczące pewności prawa art. 4 ust. 1 zdanie drugie tego rozporządzenia ustanawia konkretny próg, poniżej którego zwiększenie budżetu systemu pomocy nie jest uznawane za zmianę pomocy istniejącej. Ustalając ten próg na dość wysokim poziomie wynoszącym 20%, przepis ten przewiduje margines bezpieczeństwa, który w wystarczającym stopniu uwzględnia niepewność związaną ze stosowaniem kontroli prewencyjnej przewidzianej w art. 108 ust. 3 TFUE w odniesieniu do systemów pomocy, których budżet zmienia się, takich jak systemy pomocy rozpatrywane w postępowaniu głównym.

46 Trybunał orzekł już zresztą, że państwo członkowskie nie może powoływać się na zasadę pewności prawa, aby zdystansować się od informacji, które państwo to przekazało Komisji w ramach zgłoszenia systemu pomocy i od których zależy zakres decyzji Komisji zatwierdzającej ten system, lecz – przeciwnie – powinno ono uwzględnić te informacje i czuwać nad tym, by rzeczony system został wdrożony zgodnie z nimi (zob. podobnie wyrok z dnia 16 grudnia 2010 r., Kahla Thüringen Porzellan/Komisja, C-537/08 P, EU:C:2010:769, pkt 47).

47 Ponadto należy zaznaczyć, że w niniejszym przypadku w dokumencie Komisji, zatytułowanym „Zezwolenie na pomoc państwa w ramach przepisów zawartych w art. 87 i 88 traktatu WE – Przypadki, względem których Komisja nie wnosi sprzeciwu" i opublikowanym w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (Dz.U. 2007, C 246, s. 1), prognozy władz francuskich odnośnie do wzrostu wpływów z trzech podatków dzięki reformie podatku od usług telewizyjnych zostały przedstawione jako „budżet" zatwierdzonej pomocy. Tymczasem w ramach systemu kontroli prewencyjnej ustanowionego w art. 108 ust. 3 TFUE ani dane państwo członkowskie, ani beneficjenci systemu pomocy nie mogą w racjonalny sposób powoływać się na uzasadnione oczekiwanie, że dana decyzja zatwierdzająca będzie miała zastosowanie wykraczające poza opis środka opublikowany w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (zob. podobnie wyrok z dnia 14 października 2010 r., Nuova Agricast i Cofra/Komisja, C-67/09 P, EU:C:2010:607, pkt 72–74).

48 Sąd krajowy zastanawia się też nad wnioskami, jakie należy wyciągnąć w kontekście sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym z wyroku z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), w którym Trybunał orzekł w istocie, że rozszerzenia zakresu działalności instytucji publicznej, która korzystała z pomocy przyznanej przez państwo na mocy uregulowań obowiązujących przed wejściem w życie traktatu EWG, nie można uznać za zmianę pomocy istniejącej, ponieważ takie rozszerzenie nie miało wpływu na system pomocy ustanowiony przez te uregulowania.

49 Orzecznictwo to nie znajduje jednak zastosowania do sprawy w postępowaniu głównym. Rozszerzenie zakresu działalności beneficjenta pomocy badanej w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 9 sierpnia 1994 r., Namur-Les assurances du crédit (C-44/93, EU:C:1994:311), które nie miało wpływu na system

pomocy ustanowiony przez dane ustawodawstwo, nie jest bowiem porównywalne ze zwiększeniem budżetu systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym, ponieważ jedynie takie zwiększenie może mieć bezpośredni wpływ na omawiane systemy pomocy.

50 Wynika stąd, że wzrost wpływów z podatków finansujących kilka zatwierdzonych systemów pomocy w porównaniu z prognozami zgłoszonymi Komisji, taki jak wzrost rozpatrywany w postępowaniu głównym, stanowi zmianę istniejącej pomocy w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 i art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 794/2004 w związku z art. 108 ust. 3 TFUE, chyba że wzrost ten nie przekracza progu 20% przewidzianego w art. 4 ust. 1 zdanie drugie tego ostatniego rozporządzenia.

51 Jeśli chodzi o obliczenie tego progu w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, z samego brzmienia art. 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 794/2004 wynika, że zwiększenia „pierwotnego budżetu" istniejącego systemu pomocy nieprzekraczającego 20% nie uznaje się za zmianę pomocy istniejącej. W konsekwencji próg 20% przewidziany w tym przepisie dotyczy „pierwotnego budżetu" danego systemu pomocy, to znaczy budżetu systemu zatwierdzonego przez Komisję.

52 Ponadto jak wynika z pkt 28–35 niniejszego wyroku, w przypadku gdy – tak jak w niniejszej sprawie – chodzi o istniejący system pomocy finansowany z przeznaczonych na ten cel podatków, początkowy budżet tego systemu określają prognozy dotyczące odnośnych wpływów podatkowych, które zostały zatwierdzone przez Komisję. Tym samym przekroczenie progu 20% należy oceniać w odniesieniu do tych wpływów, a nie w odniesieniu do faktycznie przyznanej pomocy.

53 W niniejszej sprawie z decyzji z 2006 r. i z 2007 r. wynika, że Komisja zatwierdziła w odniesieniu do rocznych wpływów z trzech podatków maksymalną kwotę wynoszącą około 557 mln EUR. Tymczasem ze sprawozdania trybunału obrachunkowego, do którego sąd odsyłający odwołuje się w swoim wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, wynika, że w odnośnym okresie kwota rocznych wpływów z tych podatków wzrosła aż do około 806 mln EUR za rok 2011, w szczególności ze względu na znaczne zwiększenie wpływów z podatku od usług telewizyjnych, które wzrosły z 362 mln EUR w 2007 r. do 631 mln EUR w 2011 r. Należy więc uznać, że zwiększenie budżetu systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym stwierdzone w tym okresie w porównaniu z budżetem zatwierdzonym w decyzjach z 2006 r. i z 2007 r. znacznie przekracza próg 20%, przy czym rok, w którym ów próg został przekroczony, powinien zostać określony przez sąd odsyłający.

54 Co się tyczy w tym względzie umieszczenia w rezerwie części dochodów CNC, o którym wspomina sąd odsyłający, z akt sprawy przekazanych Trybunałowi wydaje się wynikać, że jego skutkiem nie było przeznaczenie odnośnej kwoty na środek inny niż środki mające wszystkie cechy charakterystyczne dla pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, co powinien jednak ustalić sąd odsyłający.

55 W braku takiej zmiany przeznaczenia, która pozwoliłaby wyłączyć wpływy uzyskane z trzech podatków z budżetu odnośnych systemów pomocy, fakt umieszczenia w rezerwie pozostawia owe wpływy do dyspozycji organu odpowiedzialnego za wdrożenie tych systemów na potrzeby wypłacenia pomocy indywidualnej, ponieważ jedynym skutkiem owego umieszczenia w rezerwie jest – jak Komisja podkreśliła w trakcie rozprawy – przesunięcie tej wypłaty w czasie. Zważywszy, że wpływy te są więc nadal objęte tym budżetem, wspomniane umieszczenie w rezerwie nie może samo w sobie podważyć faktu przekroczenia progu 20% przewidzianego w art. 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 794/2004.

56 Jeśli chodzi o kwoty pobrane na rzecz ogólnego budżetu państwa, o których sąd odsyłający również wspomina, należy zauważyć, że z informacji zawartych w aktach sprawy przekazanych Trybunałowi wynika, iż w odnośnym okresie kwota wynosząca zaledwie 20 mln EUR została przesunięta w grudniu 2010 r. przez parlament francuski do tego budżetu na rok 2011. Tymczasem w świetle informacji zawartych w sprawozdaniu trybunału obrachunkowego, o których mowa w pkt 53 niniejszego wyroku,

wydaje się, że nawet biorąc pod uwagę takie przesunięcie, zwiększenie budżetu systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym stwierdzone w tym okresie w stosunku do budżetu zatwierdzonego w decyzjach z 2006 r. i z 2007 r. przekracza próg 20%.

57 W konsekwencji, z zastrzeżeniem zweryfikowania tej kwestii przez sąd odsyłający, należy uznać, że samo umieszczenie w rezerwie części dochodów CNC, bez przeznaczenia odnośnej kwoty na cele inne niż przyznanie pomocy, podobnie jak pobranie kwot w odnośnym okresie na rzecz ogólnego budżetu państwa nie ma wpływu na fakt, że w tym okresie doszło do zwiększenia budżetu systemów pomocy rozpatrywanych w postępowaniu głównym w porównaniu z budżetem zatwierdzonym w decyzjach z 2006 r. i z 2007 r., przekraczającego próg 20% przewidziany w art. 4 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia nr 794/2004.

58 Jak wynika z pkt 23 niniejszego wyroku, wniosek ten pozostaje jednak bez uszczerbku dla oceny sądu odsyłającego dotyczącej umieszczenia w rezerwie części dochodów CNC oraz kwot pobranych na rzecz ogólnego budżetu państwa w odnośnym okresie w ramach badania istnienia koniecznego związku między przeznaczeniem trzech podatków a rozpatrywanymi systemami pomocy.

59 Tak więc, z zastrzeżeniem tej weryfikacji, w ramach systemu kontroli prewencyjnej ustanowionego przez art. 108 ust. 3 TFUE zwiększenie budżetu tych systemów w stosunku do budżetu zatwierdzonego przez Komisję, takie jak zwiększenie rozpatrywane w postępowaniu głównym, powinno było zostać zgłoszone Komisji w odpowiednim czasie, to znaczy z chwilą, gdy władze francuskie mogły rozsądnie przewidzieć przekroczenie tego progu 20%.

60 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na pytania prejudycjalne należy odpowiedzieć, że wzrost wpływów z podatków finansujących kilka zatwierdzonych systemów pomocy w porównaniu z prognozami zgłoszonymi Komisji, taki jak wzrost rozpatrywany w postępowaniu głównym, stanowi zmianę pomocy istniejącej w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 i art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 794/2004 w związku z art. 108 ust. 3 TFUE, chyba że ów wzrost nie przekracza progu 20% przewidzianego w art. 4 ust. 1 zdanie drugie tego ostatniego rozporządzenia. Oceny tego progu należy dokonać – w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym – na podstawie dochodów przeznaczonych na odnośne systemy pomocy, a nie na podstawie faktycznie przyznanej pomocy.

W przedmiocie ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku

61 Co się tyczy wniosku rządu francuskiego o ograniczenie w czasie skutków niniejszego wyroku, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładnia przepisu prawa Unii dokonana przez Trybunał w ramach kompetencji przyznanej mu w art. 267 TFUE wyjaśnia i uściśla znaczenie oraz zakres tego przepisu, tak jak powinien lub powinien był on być rozumiany i stosowany od chwili jego wejścia w życie. Wynika stąd, że sądy mogą i powinny stosować zinterpretowany w ten sposób przepis również do stosunków prawnych powstałych i ukształtowanych przed wydaniem wyroku w sprawie wniosku o dokonanie wykładni, jeżeli poza tym spełnione są przesłanki wszczęcia przed właściwym sądem postępowania w sprawie związanej ze stosowaniem takiego przepisu (wyrok z dnia 29 września 2015 r., Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

62 Zatem jedynie w wyjątkowych przypadkach Trybunał może, stosując ogólną zasadę pewności prawa leżącą u podstaw porządku prawnego Unii, uznać, że należy ograniczyć ze skutkiem dla wszystkich zainteresowanych możliwość powoływania się na zinterpretowany przez niego przepis celem podważenia stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze. Aby tego rodzaju ograniczenie mogło mieć miejsce, powinny zostać spełnione łącznie dwie istotne przesłanki, mianowicie dobra wiara zainteresowanych i ryzyko wystąpienia poważnych konsekwencji (wyrok z dnia 29 września 2015 r., Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 W niniejszej sprawie rząd francuski nie wykazał, że stwierdzenie przez sąd odsyłający, w następstwie niniejszego wyroku, naruszenia art. 108 ust. 3 TFUE pociągnie za sobą ryzyko wystąpienia poważnych konsekwencji.

64 W związku z tym, bez potrzeby badania, czy spełniona została przesłanka dotycząca dobrej wiary zainteresowanych, nie ma podstaw, by ograniczyć skutki niniejszego wyroku w czasie.

W przedmiocie kosztów

65 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Wzrost wpływów z podatków finansujących kilka zatwierdzonych systemów pomocy w porównaniu z prognozami zgłoszonymi Komisji Europejskiej, taki jak wzrost rozpatrywany w postępowaniu głównym, stanowi zmianę pomocy istniejącej w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] i art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia nr 659/1999 w związku z art. 108 ust. 3 TFUE, chyba że ów wzrost nie przekracza progu 20% przewidzianego w art. 4 ust. 1 zdanie drugie tego ostatniego rozporządzenia. Oceny tego progu należy dokonać – w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym – na podstawie dochodów przeznaczonych na odnośne systemy pomocy, a nie na podstawie faktycznie przyznanej pomocy.

Podpisy